

J. J.

Polscy archeologowie i rzymskie wodociągi

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 11/1-2, 150

1966

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

POLSCY ARCHEOLOGOWIE I RZYMSKIE WODOCIĄGI

Zespół archeologów polskich pod kierunkiem prof. Kazimierza Majewskiego prowadzi od 1960 r. badania wykopaliskowe w Bułgarii, na terenie dawnego miasta rzymskiego Novae. Badania te podjęto w rezultacie nawiązania współpracy między Uniwersytetem Warszawskim a Instytutem Archeologii Bułgarskiej Akademii Nauk.

Badaniami objęto m. in. urządzenia wodociągowe, które okazały się bardzo rozbudowane i ciekawe z punktu widzenia technicznego. Wyniki tych badań opisał mgr inż. Jerzy Friemann w artykule *Polskie badania archeologiczne wodociągów rzymskich w Novae w Bułgarii* („Gospodarka Wodna”, nr 4/1965).

W krótkim wstępie do tego artykułu redakcja miesięcznika wyraża nadzieję, że w następnych publikacjach będzie możliwe przedstawienie rezultatów badań nad dawnymi wodociągami w Polsce. „Niestety — czytamy w tym wstępie — zwraca się jeszcze zbyt mało uwagi na tego rodzaju zabytki, mogące wyjaśnić szereg nieznanych nam dotąd zagadnień związanych z gospodarką wodną w naszym kraju”.

J. J.

Z DZIEJÓW AUTOMATYKI W POLSCE

W nrze 12/1965 „Automatyki Przemysłowej”, powielanym biuletynie informacyjnym Zjednoczenia Przemysłu Automatyki i Aparatury Pomiarowej, znajdujemy artykuł mgra inż. Bohdana Szymańskiego *Historia rozwoju automatyki hydraulicznej w Polsce*. Historia ta nie jest długa: rozpoczyna się przejęciem po wyzwoleniu w Jeleniej Górze zakładów należących do znanej firmy Askania, produkujących urządzenia oparte o hydrauliczną automatykę strumieniową. W pierwszym powojennym 10-leciu nie przykładano dużej wagi do produkcji urządzeń automatyzacyjnych, parokrotnie ją przerzucając z jednego miasta do drugiego. Właściwy rozwój rozpoczął się w 1956 r., kiedy powstało w Warszawie Centralne Laboratorium Aparatów Pomiarowych i Optyki, a w zakładach w Ostrowie Wielkopolskim, produkujących urządzenia automatyki hydraulicznej, wzrosła i okrzepła kadra fachowa. Rozwój był tak szybki, że już w 1959 r. Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej powierzyła technikom polskim opracowanie zunifikowanego systemu regulacji hydraulicznej.

E. O.

PIERWSZE POLSKIE KSIĄŻKI O ELEKTRYCZNOŚCI

W miesięczniku „Przegląd Elektrotechniczny” (nr 2/1966) ukazał się artykuł Jacka Rogowskiego omawiający sylwetkę profesora fizyki w Akademii Krakowskiej Franciszka Scheidta (1759—1807) oraz jego książkę *O elektryczności uważanej w ciałach ziemskich i atmosferze* wydaną w Drukarni Głównej Koronnej w Krakowie w 1786 r.

Franciszek Scheidt jest autorem jednej z pierwszych książek polskich z zakresu elektryki, gdyż została ona wydana niewiele później po książkach uważanego za pierwszego elektryka w Polsce Józefa Hermana Osińskiego: *Fizyka doświadczeniemi potwierdzona* (1777 r.) oraz *Sposób ubezpieczający życie i majątki od piorunów* (1784 r.). J. H. Osiński nie był jednak pierwszym autorem piszącym po polsku o zjawiskach elektrycznych, gdyż tematykę tę poruszył już przedtem Samuel Chróścikowski w książce *Fizyka doświadczeniemi potwierdzona*, wydanej w Warszawie w 1764 r.

J. K.